

Sygn. akt VI GC 284/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Bober

Protokolant: st.sekr.sądowy Agnieszka Krztoń

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2013 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. z/s w R.

przeciwko: M. M. (1)

o zapłatę kwoty 32.804.000 zł

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. z/s w R. na rzecz pozwanego M. M. (1) kwotę 7.217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI GC 284/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 6 grudnia 2013r.

Powód (...) Sp. z o.o. S.K.A z/.s w R. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. M. (1) kwoty 32.804.000,00 zł z odsetkami umownymi tytułem zwrotu pożyczek.

W uzasadnieniu podał, że w dniu 15 marca 2007r. pomiędzy pozwanym a (...) Sp. z o.o. w R. została zawarta umowa pożyczki kwoty 31.814.000 zł, zaś w dniu 5 grudnia 2011r. została zawarta druga umowa dotycząca kwoty 1.980.000 zł. , z tym, że pożyczkodawcą była spółka (...) Sp. z o.o. S.K.A w R. . Powód wyjaśnił, że w 2008 r doszło do połączenia spółek (...) Sp. z o.o. z (...) SA w wyniku którego przedmiotowa wierzytelność z tytułu zawartej umowy pożyczki z dnia 15 marca 2007r stała się wierzytelnością (...) SA , zaś w dniu 26 czerwca 2012r. nastąpiła zmiana formy prawnej (...) SA , która to spółka przekształciła się w (...) Konsorcjum Sp. z o.o. S.K.A. Ta ostatnia zaś w dniu 24 czerwca 2013r. dokonała przelewu wierzytelności z tytułu umów pożyczki na rzecz powoda Spółka (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s w R.. Przed zawarciem umowy przelewu wierzytelności cedent zażądał od pozwanego zwrotu należności wypłaconych tytułem udzielonych pożyczek. Podstawą powyższego był fakt prowadzenia przeciwko pozwanemu egzekucji mającej na celu zaspokojenie wierzytelności Banku (...) z tytułu niespłaconego kredytu wraz z odsetkami na kwotę około 34.000.000 zł. Powód podkreślił, że w chwili obecnej sytuacja finansowa pozwanego uległa znaczącemu pogorszeniu, o czym świadczą egzekucje komornicze w wyniku których zajęte zostały min. udziały i zyski pozwanego w spółce (...) Sp. z o.o. jak i w spółce (...) Spółka z o.o. w R.. W ocenie powoda także darowizny dokonane przez pozwanego na rzecz jego syna Ł. M. miały na celu uniemożliwienie wierzycielom zaspokojenia się z majątku pozwanego, a tym samym możliwość spłaty udzielonych pożyczek stałą się zagrożona.

W odpowiedzi na pozew pozwany M. M. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu podał, że umową przelewu wierzytelności z dnia 14 maja 2013r. wierzytelności z tytułu umów pożyczek zostały przebrane przez cedenta (...) Konsorcjum Sp. z o.o. SKA na rzecz J.M. Spółki z o.o. (...) z/s w R., jako cesjonariusza. Wobec powyższej okoliczności powód nie mógł skutecznie nabyć od spółki (...) w dniu 24 czerwca 2013r. wierzytelności przysługujących tej spółce od pozwanego. Pozwany został zawiadomiony o przelewie wierzytelności na spółkę (...) Sp. z o.o. SKA w R., nie było mu natomiast wiadomo o cesji z dnia 24 czerwca 2013r. Nadto pozwany zarzucił, że wierzytelności niniejszej pożyczki nie są jeszcze wymagalne, bowiem obie umowy zostały zawarte na czas określony bez możliwości ich wcześniejszego wypowiedzenia lub odstąpienia od nich. Roszczenie o zwrot pożyczki jest więc, w ocenie pozwanego, przedwczesne i niewymagalne. Zaprzeczył również aby w niniejszej sprawie zachodziły przesłanki z art. 458 kc, a dokumenty księgowe załączone do pozwu nie dotyczą stron niniejszego postępowania i zostały uzyskane przez powoda w sposób bezprawny z rażącym naruszeniem przepisów o ochronie danych osobowych.

Sąd Okręgowy ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

W dniu 15 marca 2007r. została zawarta pomiędzy (...) Sp. z o.o. w R. a M. M. (1) umowa pożyczki na kwotę 31.814.000 zł na okres 5 lat licząc od daty podpisania umowy, z tym, że w czasie trwania umowy termin spłaty pożyczki mógł zostać przedłużony przez pożyczkobiorcę o kolejne okresy 5-letnie, nie więcej niż pięć takich okresów, nadto umowa pożyczki uległa automatycznemu przedłużeniu o kolejny 5-letni okres jeżeli do ostatniego dnia poprzedniego 5-letniego okresu pożyczka nie zostanie w całości spłacona wraz z należnymi odsetkami.

dowód: umowa pożyczki oraz dowód zapłaty k. 14 – 15.

Druga z umów zawarta została w dniu 5 grudnia 2011r. pomiędzy (...) SA w R. a M. M. (1) i dotyczyła kwoty 1.980.000 tys. z. Pożyczka ta została udzielona na okres do 5 grudnia 2026r.

dowód: umowa pożyczki, dowody zapłaty k. 16,17,17.

W 2008r. nastąpiło połączenie spółki (...) Sp. z o.o. ze spółką (...) SA w R., która to spółka następnie przekształciła się w (...) Konsorcjum Sp. z o.o. SKA

dowód: odpis pełny z KRS (...)

Umową z dnia 24 czerwca 2013r. spółka (...) z/s w R. dokonała przelewu wierzytelności z tytułu zawartych umów pożyczek na rzecz S. (...). zo.o. SKA w R..

dowód: umowa pożyczki k. 26 do 29

Przy zawieraniu tej umowy cedent reprezentowany był przez prezesa zarządu spółki S. P. oraz jej prokurenta P. B..

W dniu 14 maja 2013r. natomiast – a więc wcześniej, została zawarta umowa przelewu tych samych wierzytelności pomiędzy (...) Konsorcjum Sp. z o.o. SKA z/s w R. a (...) Sp. z o.o. SKA z/s w R., z tym, że w imieniu cedenta umowa została podpisana przez T. D. (1).

Jak wynika z odpisu pełnego z Rejestru Przedsiębiorców (...) Konsorcjum Sp. z o.o. SKA w R. komplementariuszem w spółce jest Konsorcjum Sp. z o.o. w R.. Przyjęto, że do reprezentowania spółki i prowadzenia jej spraw upoważniony jest komplementariusz, wymagane jest zawsze współdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu łącznie z prokurentem niezależnie od liczby członków zarządu danej kadencji. K. W. (1) była prezesem zarządu Konsorcjum Sp. z o.o. do dnia 18 czerwca 2013r.. W okresie późniejszym prezesem zarządu tej spółki był S. P..

dowód : zeznania K. W. złożone na rozprawie w dniu 22.10.2013r.

W przypadku zarządu wieloosobowego w spółce Konsorcjum do składania oświadczeń w imieniu tej spółki wprowadzono wymóg współdziałania dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. W spółce tej ustanowiono prokury samoistne i tak T. D. był prokurentem wpisanym w rejestrze do dnia 19 lipca 2013r.

dowód: zeznania K. W. , odpis z rejestru KRS spółki Konsorcjum k 107 do 110

Pismem z dnia 21 czerwca 2013r. spółka (...) Sp. z o.o. SKA zwróciła się do M. M. z żądaniem zwrotu udzielonych pożyczek powołując się na art. 458 kc.

W odpowiedzi na to pismo pozwany poinformował, że brak jest podstaw do dochodzenia wskazanych w pismach tych kwot.

dowód: pismo z 17.lipca 2013r. k. 35

W dniu 25 czerwca 2013r. skierowane zostało do pozwanego pismo z informacją o cesji wierzytelności (brak dowodu przesłania tego pisma stronie pozwanej), zaś pismem z dnia 27 czerwca 2013r. spółka (...) Sp. z o.o. SKA zwróciła się do pozwanego o udzielenie informacji, czy żądanie zwrotu należności głównej wraz z odsetkami uznaje za uzasadnione, przedkładając prepozycję dotyczącą sposobu wzajemnego rozliczenia.

Uzasadniając żądanie zwrotu pożyczki strona powodowa powołała się na pogorszenie sytuacji finansowej pozwanego, wykazując powyższe dowodami w postaci zajęcia udziałów i zysków przysługujących pozwanemu w spółkach (...) Sp. z o.o. w R., oraz (...) Sp. z o.o. w R. jak również wynagrodzeń za pracę oraz wierzytelności zasiłku chorobowego,

dowód: zajęcia komornicze k. 120 do 125

Powód podał, że w stosunku do pozwanego toczy się egzekucja komornicza prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowy w Rzeszowie M. W., celem wyegzekwowania na rzecz wierzyciela Banku (...) należności głównej w kwocie 29.948.133,12 zł wraz z odsetkami – a pozwany słuchany w charakterze strony na rozprawie w dniu 6 grudnia 2013r. powyższymi okolicznościami nie zaprzeczył.

Odnosząc się do twierdzeń co do jego sytuacji finansowej wyjaśnił, że pomimo prowadzenia powyższej egzekucji nie uległa ona istotnej zmianie bowiem posiada w dalszym ciągu znaczny majątek w postaci udziałów w kilkunastu spółkach, jest właścicielem wielu nieruchomości położonych w R. o wartości powyżej 100 milionów złotych jak również w Z., prowadzi też działalność gospodarczą w szerokim zakresie (będąc min dealerem pięciu marek samochodowych). W Spółkach, w których posiadał udziały, a obecnie należących do jego syna ma wierzytelności z tytułu umów pożyczek zabezpieczone hipotecznie

dowód: zeznania M. M. złożone na rozprawie w dniu 6.12.2013r.

Pozwany wyjaśnił, że należąca do niego jedna ze spółek zaciągnęła w (...) kredyt pod dużą inwestycję budowlaną w Z., który poręczył osobiście, wystawiając weksel własny. Kryzys w branży budowlanej spowodował, że Bank wypowiedział tą umowę, jednak działania Banku w celu odzyskania kwoty kredytu ograniczają się obecnie czynności na które powołuje się powód w niniejszej sprawie, co spowodowane jest oczekiwaniem na likwidację majątku Spółki w toku postępowania upadłościowego.

Pozwany podał, że majątek jego znacznie przewyższa kwoty z tytułu umów pożyczek jak również umowy kredytu bankowego i nie istnieje żadne zagrożenie spłaty należności z tego tytułu.

Przedstawił również genezę udzielenia pożyczek w takiej właśnie, jak w niniejszym przypadku formie, wskazując, że wynikała ona z (...) Spółki (...), w której zarówno on jak i R. P. (1) mieli udziały. Podał, że wspólnie ustalono iż kwoty uzyskane ze sprzedaży w.wym. spółki przekażą na swoje własne firmy tytułem pożyczek długoterminowych. Dla celów podatkowych w okresie późniejszym wierzytelności z tego tytułu zostały, jak to sformułował pozwany „przetransferowane” do innych spółek, w tym do spółki (...) Spółki z o.o. SKA w R..

Przedstawiciel powoda słuchany w sprawie w charakterze strony, jak również słuchani w charakterze świadków S. P. i K. W. (1) zeznali, że nic im nie było wiadomo na temat podpisania umowy cesji wierzytelności w dniu 14 maja 2013r. K. W. (1) będąca prezesem zarządu komplementariusza przyznała, że T. D. (1) był prokurentem samoistnym, stwierdziła jednak, że dokumenty podpisywane były w spółce przez nich oboje, z użyciem pieczętek firmowych.

Pozwany, tak jak wspomniano, zaprzeczył aby otrzymał zawiadomienie o cesji wierzytelności na rzecz powodowej spółki, zeznał, że ustaleń w przedmiocie umów pożyczek dokonywał zarówno z R. P. jak i T. D., który ostatecznie dostarczył mu projekt przelewu wierzytelności.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo jest niezasadne z przyczyn następujących:

Podstawową kwestią do rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie była legitymacja czynna powoda, co wymagało ustalenia - czy nabył on skutecznie wierzytelność cedenta, czyli spółki (...) Sp. z o.o. SKA w R. wobec pozwanego M. M. (1).

W ocenie Sądu, w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie można przyjąć aby umową z dnia 24 czerwca 2013r. przeniesiona została na rzecz powoda powyższe wierzytelność, bowiem w dniu tym cedent, czyli (...) Konsorcjum Sp. z o.o. SKA w R. nie był już wierzycielem pozwanego. Wynika to z faktu zawarcia w dniu 14 maja 2013r. pomiędzy (...) Konsorcjum Sp. z o.o. SKA w R. a (...) Sp. z o.o. SKA w R. umowy przelewu wierzytelności o analogicznym przedmiocie. Ta umowa podpisana została imieniem cedenta przez T. D. (1), który, co nie ulega wątpliwości, w czasie tym był prokurentem samoistnym komplementariusza, tj. Konsorcjum Sp. z o.o. w R..

Fakt, że na wstępie umowy stwierdzono, iż cedent, tj. A. Konsorcjum jest reprezentowana przez „prokurenta samoistnego T. D. (1)”, dla którego w spółce tej nie ustanowiono prokury samoistnej, nie ma wpływu na ocenę jego uprawnienia do reprezentowania spółki, które wynika z udzielonej prokury samoistnej w spółce będącej jej komplementariuszem.

Trzeba w tym miejscu podkreślić, że zgodnie z art. 137 ksh komplementariusze których z mocy statutu lub prawomocnego orzeczenia sądu nie pozbawiono tego prawa – reprezentują spółkę komandytowo – akcyjną. Każdy komplementariusz może dokonywać czynności samodzielnie (reprezentacja samoistna), chyba, że statut spółki przewiduje inny sposób reprezentacji, np. reprezentację łączną kilku komplementariuszy lub też współdziałanie komplementariusza z prokurentem.

W niniejszym przypadku bez wątpienia przyjęto reprezentację samoistną. Wprawdzie w dziale II rubryce 1 rejestru wpisano, że do reprezentowania spółki i prowadzenia jej spraw upoważniony jest komplementariusz, wymagane jest zawsze współdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu łącznie z prokurentem niezależnie od liczby członków zarządu danej kadencji a prezesem zarządu komplementariusza jest K. W. (1) – lecz jest to jedynie przeniesieniem ustaleń co do reprezentacji spółki Konsorcjum Sp. z o.o. w R. wpisanej w rejestrze w dziale II rubryce 1 – nie zaś wymogiem reprezentacji łącznej komplementariusza.

Dodać trzeba w tym miejscu, że zasadę co do tej reprezentacji, jak wynika z powszechnie przyjętych poglądów doktryny należy stosować również odnośnie spółek komandytowo – akcyjnych. W wypadku zaś gdy komplementariuszem jest spółka z o.o. (jak w niniejszym przypadku) czynności z zakresu reprezentacji spółki dokonuje jej zarząd, spółka może również ustanowić prokurenta samoistnego.

Trzeba zaznaczyć, że prokurent samoistny to osoba mogąca samodzielnie reprezentować przedsiębiorstwo wpisane do rejestru we wszystkich sprawach sądowych i pozasądowych, niezależnie od ograniczeń co do reprezentacji przewidzianych w umowie spółki

Z przepisów kodeksu cywilnego odnośnie prokury wynika, że ustalenia dotyczące reprezentacji przez zarząd nie modyfikują w żaden sposób przepisów dotyczących reprezentacji przez prokurenta.

Jeśli więc, jak w niniejszej sprawie, komplementariusz ustanowił prokurę samoistną, to niezależnie od zasad reprezentacji spółki ustalonych w umowie, osoba ta posiadała uprawnienia do działania w jego imieniu, a tym samym do zawarcia umowy przelewu wierzytelności w dniu 14 maja 2013r.

Nawet jeśli zakres jego działania przekraczałby zakres zwykłych czynności spółki nie ma to żadnego wpływu na ważność czy skuteczność dokonanych przez niego czynności, może natomiast stanowić podstawę jego odpowiedzialności wobec spółki.

Reasumując, T. D. (1) jako prokurent samoistny komplementariusza uprawniony był więc do zawarcia umowy przelewu wierzytelności przysługującej spółce wobec pozwanego, co miało miejsce umową z dnia 14 maja 2013r.

Dodać trzeba, że powód nie podważył w zasadzie istnienia tej umowy powołał się jedynie na okoliczność niewiedzy o niej pozostałych członków zarządu spółki, jak również na okoliczność nieużycia przy jej podpisywaniu firmowej pieczętki – powyższe stwierdzenia nie dają jednak podstawy do przyjęcia, że umowa ta w dacie wskazanej w jej treści nie została podpisana.

W tym stanie rzeczy więc należało przyjąć, że w dniu 24 czerwca 2013r. nie mogło dojść do przelewu wierzytelności na rzecz powoda z uwagi na wcześniejsze zbycie tej wierzytelności w dniu 14 maja 2013r. na rzecz (...) Spółka z o.o. SKA w R. (art. 509 kc).

Powód, w ocenie Sądu Okręgowego nie wykazał też przesłanek z art. 458 kc, który stanowi, że jeżeli dłużnik stał się niewypłacalny albo jeżeli na skutek okoliczności za które ponosi odpowiedzialność – zabezpieczenie należności uległo znacznemu zmniejszeniu – wierzyciel może żądać spełniania świadczenia bez względu na zastrzeżony termin.

W niniejszej sprawie powód powołał się na fakt, że M. M. jest dłużnikiem (...) na kwotę zbliżoną do kwoty pożyczki i wobec nieregulowania zobowiązań z tego tytułu wszczęte zostało w stosunku do niego postępowanie egzekucyjne. Pozwany, tak jak wskazano przyznał powyższe okoliczności, wyjaśniając ich przyczyny. Podał również, że posiada majątek znacznie przewyższający kwoty pożyczek jak i kredytu bankowego – co daje gwarancję realizacji zobowiązań z tego tytułu. Przedstawił w swych zeznaniach składniki należącego do niego majątku, w tym nieruchomości, wierzytelności i inne. Powód powyższymi okolicznościami nie zaprzeczył, powołując się tak wspomniano jedynie na przedstawione do akt sprawy zajęcia komornicze.

Mając na uwadze powyższe, w tym także okoliczność, że pożyczki zostały udzielone na tak odległe okresy czasu, jak również na istniejący obecnie, co wynika z zeznań pozwanego konflikt pomiędzy nim a p. R. P. (1), jak również wyjaśnienia co do toczącego się postępowania egzekucyjnego – należało w ocenie Sądu przyjąć, że nie zostały w sposób dostateczny wykazane przez powoda przesłanki z art. 458 kc.

Samo wszczęcie bowiem postępowania egzekucyjnego – bez stwierdzenia, że egzekucja ta jest bezskuteczna, nie daje podstawy do uznania, że dłużnik zaprzestał płacenia swoich zobowiązań, a więc stał się niewypłacalny. Strony umów pożyczek zresztą zapewne ustalając tak odległy termin ich zwrotu musiały przewidywać ewentualność zaistnienia w tym okresie np. przejściowych trudności płatniczych, co w prowadzeniu działalności gospodarczej jest trudne do uniknięcia.

Także wysokość kwot pożyczek jak i kwoty kredytu nie może przemawiać za uznaniem niewypłacalności dłużnika, mając na względzie wartość jego majątku i rozległość działań gospodarczych jakie prowadzi.

Podkreślić trzeba, że zasadą jest przestrzeganie terminów z umów, a przepis art. 458 kc jest przepisem szczególnym przewidującym uprawnienie wierzyciela w ściśle określonych sytuacjach. Mając charakter przepisu wprowadzającego wyjątek od zasady pacta sunt servanda art. 458 kc nie powinien być interpretowany rozszerzająco, na korzyść którejkolwiek stron i stosowany winien być tylko w wypadku zaistnienia niewypłacalności – której w ocenie Sądu wierzyciel w niemniejszym przypadku w sposób dostateczny nie wykazał (art. 6 kc) .

Reasumując więc, przede wszystkim z powodu niewykazania legitymacji czynnej powoda, jak również niewykazania przesłanek z art. 458 kc do żądania zwrotu pożyczek przed ustalonym w umowie terminie – powództwo oddalono, a o kosztach postępowania orzeczono stosowanie do art. 98 §1 i 3 kpc.